

**Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Національний університет цивільного захисту України**

**Матеріали XVII Міжнародної
науково-практичної конференції**

«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ГАСІННЯ ПОЖЕЖ ТА ЛІКВІДАЦІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ»

2 жовтня 2026 року

**Черкаси
2026**

УДК 614.8; 614.84; 614.83; 623.26; 504.05; 504.06; 351.861; 623.45

*Рекомендовано до друку вченою радою
навчально-наукового інституту
Національного університету цивільного захисту України
(протокол № 1 від 21 вересня 2026 року)*

Теорія і практика гасіння пожеж та ліквідації надзвичайних ситуацій : матеріали XVII міжнародної науково-практичної конференції. Черкаси : НУЦЗ України, 2026. – 370 с.

Матеріали опубліковано українською та англійською мовами.

Збірник містить матеріали доповідей учасників XVII міжнародної науково-практичної конференції на базі Національного університету цивільного захисту України.

У матеріалах висвітлено актуальні питання реагування на пожежі та надзвичайні ситуації, організації аварійно-рятувальних робіт в умовах воєнного стану, розвитку пожежної та аварійно-рятувальної техніки, застосування безпілотних систем і робототехніки, радіаційного, хімічного та мінного захисту. Розглянуто сучасні підходи до професійної підготовки та психологічного забезпечення рятувальників, управління у сфері цивільного захисту, а також підвищення рівня пожежної безпеки.

Матеріали призначені для практичних працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій, науково-педагогічного складу, ад'юнктів, слухачів, здобувачів вищої освіти закладів вищої освіти України та інших країн світу.

виникнення небезпечних потенціалів та специфіку сучасних систем електропостачання. Такі заходи дозволяють оперативно приймати рішення та підвищать рівень безпеки особового складу.

Забезпечення електробезпеки під час гасіння пожеж на енергооб'єктах, пошкоджених внаслідок бойових дій, є ключовим аспектом ефективної роботи рятувальників. Покращення фахової підготовки персоналу, налагодження тісної взаємодії з енергетиками, використання нових засобів контролю та впровадження інноваційних технічних рішень допоможуть значно мінімізувати виробничий травматизм і підвищити оперативність реагування на надзвичайні ситуації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс цивільного захисту України : Закон України від 02.10.2012 № 5403-VI.
2. Правила улаштування електроустановок. Вид. 4-те, перероб. і доп. Харків : Форт, 2017. 760 с.
3. Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів. НПАОП 40.1-1.21-98.

УДК 614.842

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ПОЖЕЖНО-РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ ПІД ЧАС ЛІКВІДАЦІЇ ПОЖЕЖ, СПРИЧИНЕНИХ РАКЕТНИМИ ТА ДРОНОВИМИ УДАРАМИ

Денис КАПУСТИНСЬКИЙ

Дмитро ВОЙТОВИЧ, канд. техн. наук, доцент

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

У сучасних умовах ракетні та дроніві удари по житлових і промислових об'єктах суттєво змінили характер надзвичайних ситуацій, що підтверджують наслідки атак дронами на Київ, де підрозділи ДСНС ліквідовували руйнування у п'яти районах. Головною складністю таких подій є висока динаміка горіння, токсичні продукти та утворення завалів через деформацію будівель, що вимагає від ДСНС нових тактичних підходів – проведення оперативної розвідки, гасіння пожеж та деблокування затиснутих людей (зокрема, у 5- та 16-поверхівках), завдяки чому під час зазначеної атаки було врятовано 13 осіб [1].

Головною специфікою ліквідації таких пожеж є їхній комплексний характер, поєднаний із наслідками дії вибухової хвилі, високотемпературного впливу та розльоту уламків. Ракетні удари та атаки ударними БПЛА найчастіше призводять до розгерметизації резервуарів з паливно-мастильними матеріалами, руйнування газотранспортних мереж та займання небезпечних хімічних речовин, що зумовлює виникнення багатоосередкових пожеж класу В і С. Водночас наявність нездетонованих боєприпасів або елементів конструкцій БПЛА створює безпосередню загрозу для життєдіяльності рятувальників під час проведення пожежної розвідки та евакуаційних заходів [2].

Особливо критичним чинником під час ведення аварійно-рятувальних робіт (АРО) та гасіння є загроза повторних ударів, які завдаються противником по місцях скупчення сил реагування, як це сталося під час ворожої атаки FPV-дроном на броньований автомобіль ДСНС у Краматорську. Через системне застосування ворогом цієї підступної тактики проти екстрених служб, коли окупанти навмисно б'ють по рятувальниках під час ліквідації наслідків попередніх ударів, керівники гасіння пожежі (КГП) зобов'язані організовувати багаторівневу систему оповіщення, постійний

моніторинг повітряного простору та використовувати захищені пункти управління. Тактика оперативного розгортання в умовах, коли життя особового складу постійно наражається на смертельну небезпеку, передбачає мінімізацію часу перебування рятувальників на відкритих ділянках, розосередження пожежно-рятувальної техніки та встановлення її на безпечних відстанях із використанням фортифікаційних чи природних укриттів [3].

Організація безпосереднього гасіння та порятунку постраждалих у зруйнованих будівлях вимагає суворої координації між пожежними розрахунками, піротехнічними підрозділами та інженерними групами. Першочерговим завданням є стабілізація аварійних конструкцій та перекриття пошкоджених комунікацій (постачання газу й електроенергії), після чого здійснюється подача вогнегасних речовин за допомогою лафетних стволів дистанційного керування або робототехнічних комплексів. Це дозволяє знизити інтенсивність горіння в зонах підвищеного ризику обвалення без загрози для життя особового складу. Ефективність таких операцій напряму залежить від оперативності збору розвідувальних даних та адаптації табельних регламентів статуту дій до реалій сучасного середовища дій по подоланню наслідків ворожих ударів [2].

Вирішення проблеми підвищення ефективності та безпеки ліквідації багатоосередкових пожеж в умовах оперативних дій полягає у системній модернізації та адаптації підрозділів ДСНС до сучасних викликів. Ключовим напрямом має стати перехід на максимальну безконтактність гасіння та проведення аварійно-рятувальних робіт за рахунок масового впровадження дистанційно керованих робототехнічних комплексів, важких лафетних стволів і безпілотних систем повітряної розвідки. Водночас нормативна база діючих статуту та регламентів реагування вимагає невідкладного доповнення чіткими протоколами протидії тактиці повторних ударів, створення єдиної мережі раннього сповіщення про БПЛА для прифронтових гарнізонів та забезпечення підрозділів сучасними засобами РЕБ і посиленими фортифікаційними укриттями для техніки. Комплексна реалізація цих заходів дозволить мінімізувати безповоротні та санітарні втрати серед особового складу й підвищити оперативність виконання завдань за призначенням [4].

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузьмич О. У ДСНС показали кадри ліквідації наслідків атаки РФ на Київ: врятували 13 людей (фото). ТСН.ua. 2026. 8 вер. URL: <https://kyiv.tsn.ua/kyiv/u-dsns-pokazaly-kadry-likvidatsiyi-naslidkiv-ataky-rf-na-kyiv-vriatuvaly-13-liudey-foto-3164075.html> (дата звернення: 08.09.2026).
2. Про затвердження Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 26 квіт. 2018 р. № 340. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0802-18> (дата звернення: 08.09.2026).
3. Краматорськ: росіяни повторно атакували рятувальників під час ліквідації наслідків авіаудару. ДСНС України. 25.08.2026. URL: <https://dsns.gov.ua/news/nadzvicaini-podiyi/kramatorsk-rosiiani-povtorno-atakuvali-riatuvalnikiv-pid-cas-likvidatsiyi-naslidkiv-aviaudaru> (дата звернення: 08.09.2026).
4. Від розвідки до гасіння масштабних пожеж: понад 12 тисяч разів застосовували рятувальники безпілотні та роботизовані системи у своїй роботі з початку 2025 року. ДСНС України. 31.10.2025. URL: <https://dsns.gov.ua/news/ostanni-novini/vid-rozvidki-do-gasinnia-masstabnix-pozez-ponad-12-tisiac-raziv-zastosovuvali-riatuvalniki-bezpilotni-ta-robotizovani-sistemi-u-svoyii-roboti-z-pochatku-2025-roku> (дата звернення: 08.09.2026).